

Відгук

офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора
Джуринського Петра Борисовича на дисертацію Лянного Юрія Олеговича:
**«Теоретичні і методичні засади професійної підготовки майбутніх магістрів з
фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах»**, представлену на здобуття
наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю
13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Сучасні соціально-економічні та політичні перетворення в Україні, пов'язані з ними численні виклики і проблеми, необхідність їх швидкого й ефективного вирішення актуалізували потребу суспільства в людях нового типу – особистості з високим рівнем професійної підготовки, здатної до постійного вдосконалення та продуктивної самореалізації. У першу чергу це зумовлено негативними змінами в темпах зростання загальної захворюваності населення, водночас, наявністю об'єктивної потреби суспільства та зростанням попиту на магістрів з фізичної реабілітації, здатних ефективно здійснювати професійну діяльність.

Останнім часом у багатьох країнах світу, у тому числі й в Україні, саме фізична реабілітація висувається в якості одного з провідних напрямів комплексного відновлення здоров'я та працездатності хворих, а також осіб, які мають особливі потреби та недоліки у фізичному, психоемоційному й соціальному розвитку. Для України, як і для інших країн, підготовка фахівців-реабілітологів залишається в багатьох аспектах інноваційною, тому дисертація Лянного Юрія Олеговича є актуальною у пошуку нових підходів та ефективних засобів професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах. Оцінюючи науковий план дисертаційної роботи, передусім вкажемо на відповідність цього наукового пошуку потребам теорії та методики професійної освіти в положеннях про реалізацію в фаховій підготовці магістрів із фізичної реабілітації принципу студентоцентризму, який сприяє формуванню у них підготовленості до реабілітаційної діяльності як інтегральної особистісно-професійної якості.

В основу дослідження покладено концептуальні положення нормативних документів, зокрема, Законів України «Про вищу освіту» (2014), Стратегії інноваційного розвитку України на 2010 – 2020 роки в умовах глобалізаційних викликів (2010), Концепції Загальнодержавної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2012 – 2016 роки (2011), Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (2013), Національної стратегії з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація» (2016) та ін.

Дисертація виконана відповідно до плану наукових досліджень Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка з наукового напрямку

«Теоретико-методологічні і організаційно-методичні проблеми здоров'я, фізичної реабілітації та корекційної педагогіки» (державний реєстраційний № 0115Ш05933).

На високому науковому рівні автором дисертаційної роботи обґрунтовано вибір теми дослідження, визначено коло суперечностей, які визначають подальший вектор наукового пошуку, сформульовані основні складові наукового апарату, використано комплекс методів, що вможливають усебічне осмислення об'єкта та предмета дослідження.

Дисертант використав комплекс теоретичних, емпіричних та статистичних методів дослідження. Позитивним є те, що методи добиралися відповідно до завдань конкретного етапу дослідження, прийоми та операції з теоретичним та фактичним матеріалом здійснювалися у послідовності, заданій програмою дослідження. Достовірність одержаних результатів дослідження забезпечена ґрунтовністю вихідних методологічних позицій; тривалим характером і можливістю повторення дослідно-експериментальної роботи; репрезентативністю вибірок і статистичною значущістю експериментальних даних; контрольним зіставленням одержаних результатів. До честі автора роботи – ретроспективний і багатовекторний аналіз наукових досліджень, присвячених аспектам підготовки майбутніх магістрів з фізичної реабілітації.

Наукова новизна поданого до захисту дослідження полягає в тому, що вперше розроблено, науково обґрунтовано, експериментально перевірено та впроваджено систему професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах; розроблено концепцію професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах, яка базується на компетентнісному, аксіологічному, суб'єктно-діяльнісному, парадигмальному, акмеологічному, синергетичному, системному та культурологічному підходах і зарубіжному та вітчизняному досвіді професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної реабілітації в умовах сучасної парадигми вищої фізкультурної освіти; розроблено та теоретично обґрунтовано модель професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах у логічній взаємообумовленості і взаємозалежності цільового, теоретико-методологічного, технологічного і критеріально-результативного блоків; виявлено та теоретично обґрунтовано педагогічні умови професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах (трансформація змісту вищої освіти майбутніх магістрів з фізичної реабілітації з урахуванням особливостей наукової і професійної діяльності на ринку реабілітаційних послуг; формування ціннісного ставлення магістрантів до наукової і професійної діяльності у процесі впровадження інноваційних освітніх технологій; застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховному процесі; розвиток досвіду роботи у мультидисциплінарній команді у процесі проведення виробничих

практик і науково-дослідної роботи магістрантів). Уточнено зміст понять «професійна підготовка майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах», «готовність майбутніх магістрів з фізичної реабілітації до наукової і професійної діяльності на ринку реабілітаційних послуг», «формування професійної компетентності майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах», «професійна культура магістрів з фізичної реабілітації» та «цінності майбутніх магістрів з фізичної реабілітації»; структурні компоненти готовності майбутніх магістрів з фізичної реабілітації до наукової і професійної діяльності; критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх магістрів з фізичної реабілітації до наукової і професійної діяльності; зміст професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної терапії у вищих навчальних закладах США, Канади, Австрії, Нідерландів, Австралії, Латвії, Литви та Естонії; вдосконалено зміст, форми і методи професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах; подальшого розвитку набули наукові положення щодо застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у процесі моніторингу якості професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах.

Треба відзначити, що структура дисертації Лянного Ю.О. є чіткою і логічною, що сприяє послідовному розгортанню наукового пошуку означеної проблеми.

У першому розділі «Теоретичні засади професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах» автором проаналізовано основні аспекти професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах. Проведено системний аналіз базисних понять дослідження, що окреслюють його термінологічне поле та допомагають максимально точно схарактеризувати сутність ключової проблеми. Автором визначено, що серед існуючих поглядів немає єдності розуміння сутності фізичної реабілітації і обґрунтованої структури готовності майбутніх магістрів з фізичної реабілітації до наукової і професійної діяльності.

У другому розділі «Методичні та історичні аспекти професійної підготовки магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах» охарактеризовано методикку та напрями дослідження. Заслуговує на увагу ретроспективний аналіз розвитку фізичної реабілітації як науки та галузі підготовки кадрів. Позитивним є акцентування уваги автором на існуючі суперечності в теорії і методиці професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної реабілітації та глибокий аналіз нормативно-правової бази.

Цікавим, на наш погляд, є викладення матеріалу в третьому розділі «Зарубіжний досвід професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах різних країн світу». Заслуговує на увагу здійснений ґрунтовний аналіз зарубіжного досвіду, який показав, що сфера

професійної спрямованості магістрів з фізичної терапії передбачає як консультативну, так і дослідницьку, а також викладацьку діяльність.

У четвертому розділі «Концептуальні засади професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах» розкрито сучасні методологічні підходи до професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах, охарактеризовано концепцію професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах. Обґрунтовано особливості реалізації компетентнісного, аксіологічного, суб'єктно-діяльнісного, парадигмального, акмеологічного, синергетичного, системного, культурологічного методологічних підходів до професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах. Було розроблено концепцію професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах. Автором побудовано теоретично обґрунтовану модель професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах, яка складається з цільового, теоретико-методологічного, технологічного і критеріально-результативного блоків.

Автор висуває на перший план діяльнісно-організаційні здібності майбутнього фахівця, уміння аналізувати свій професійний рівень та оволодівати новими знаннями.

У п'ятому розділі «Педагогічні умови професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах» досить об'ємно розкрито педагогічні умови результативності системи професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах.

У шостому розділі «Експериментальна перевірка системи професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах» розкрито організацію педагогічного експерименту; проаналізовано результати експериментально-дослідної роботи. Унаслідок дослідно-експериментальної роботи у майбутніх магістрів з фізичної реабілітації, які входили до експериментальної групи, зафіксовано зростання рівнів сформованості готовності до наукової і професійної діяльності, що було виявлено за мотиваційно-ціннісним, когнітивним, процесуальним, особистісним і рефлексивним критеріями.

Результати прикінцевого етапу експерименту, вказують на позитивний вплив розробленої моделі на показники сформованості готовності магістрів з фізичної реабілітації до наукової і професійної діяльності.

Розв'язання поставлених завдань дозволило отримати низку нових результатів, що мають вагомим теоретичне і практичне значення. До таких слід віднести елементи наукової новизни, практичне значення, а також загальні висновки, узагальнені за результатами дослідження, що свідчать про фундаментальність, завершеність дисертації й уможливорює її розгляд як авторського досягнення. Зміст дисертації

відповідає поставленим завданням і визначеній логіці наукового дослідження.

Структура дисертації науково доцільна, розглянуті наукові положення вірогідні, що забезпечується теоретико-методологічною обґрунтованістю основних позицій, використанням комплексу методів, адекватних меті і завданням дослідження.

Цінним у роботі є те, що теоретичні й методичні матеріали дослідження Лянного Ю.О. доцільно застосовувати в навчально-виховному процесі ВНЗ під час професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної реабілітації, майбутніх фахівців з фізичної терапії та майбутніх ерготерапевтів, а також у системі підвищення кваліфікації фахівців відповідного профілю та науковій і практичній діяльності фахівців з фізичної реабілітації. На позитивну оцінку заслуговують додатки до дисертаційної роботи, які розширюють і поглиблюють зміст наукової роботи.

Базисні положення наукового пошуку представлено у 97 наукових і навчально-методичних працях, серед яких: 1 монографія, 15 навчально-методичних розробок, з них 7 навчальних посібників; 32 статті у наукових фахових виданнях України, з них 9 статей у виданнях, віднесених до міжнародних наукометричних баз даних, 1 стаття у зарубіжному фаховому виданні; 48 статей у збірниках матеріалів конференцій та інших видань.

Підкреслюючи значущість та високий науково-теоретичний рівень дослідження Лянного Юрія Олеговича, висловимо деякі зауваження та побажання, що виникли в процесі рецензування дисертації й вимагають окремих уточнень і пояснень:

1. У дисертації на с. 139-140 окреслено зміст когнітивного компоненту у структурі готовності майбутніх магістрів з фізичної реабілітації до наукової і професійної діяльності та представлено перелік нормативних і вибіркового дисциплін. Вважаємо, що Ю. О. Лянному необхідно було б акцентувати увагу на тому, що ці дисципліни були передбачені навчальним планом конкретного вищого навчального закладу, а саме Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

2. Дискусійним є питання щодо коректності інтеграції в другому розділі підрозділів 2.1. «Методика і напрями дослідження» та 2.2. «Ретроспективний аналіз розвитку фізичної реабілітації як науки та галузі підготовки кадрів».

3. У розробленій автором моделі професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах, яка репрезентована у дисертації на с. 274, представлено такі функції, як інформаційна, соціальна, діагностична, рефлексивна та іміджестворювальна. На нашу думку, автору доцільно було б ґрунтовніше охарактеризувати у дисертації вищезазначені функції.

4. При аналізі результатів експериментально-дослідної роботи, які подані у дисертації на с. 412-449, Лянному Ю.О. слід було б конкретизувати, завдяки яким із

визначених педагогічних умов було покращено результати сформованості готовності майбутніх магістрів з фізичної реабілітації, які входили до експериментальної групи.

5. На с. 299-309 дисертації автор подає кількісний аналіз результатів анкетування майбутніх магістрів з фізичної реабілітації 10 вищих навчальних закладів України. Вважаємо, що текст дисертації був би більш змістовним та інформативним, якщо б автор приділив більше уваги якісному аналізу сучасного стану професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах.

6. Збагатили б роботу і вигідно виділили її серед інших наукових досліджень рекомендації автора щодо розширення змісту освітньо-професійних програм підготовки за рахунок виділення в них сукупності компетентностей майбутніх магістрів з фізичної реабілітації.

Проте, представлені зауваження не знижують позитивного враження від науково-теоретичного та методичного рівня проведеного дослідження, його актуальності, наукової новизни та практичної значущості. Автореферат та дисертація добре структуровані, написані й оформлені з урахуванням відповідних вимог, які пред'являються до докторських дисертацій. Структура автореферату відображає зміст основних положень дисертаційної роботи.

На підставі вищенаведеного вважаю, що дисертаційна робота Лянного Юрія Олеговича «Теоретичні і методичні засади професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах» є самостійною, завершеною науковою працею, відповідає чинним вимогам, які висуваються до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри теорії і методики фізичної культури та
спортивних дисциплін

Державного закладу «Південноукраїнський
національний педагогічний
університету імені К. Д. Ушинського»

A handwritten signature in blue ink, likely belonging to the official reviewer, is located to the right of the stamp.

П.Б. Джуринський